

ІННОВАЦІЙНА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ЯК КОМПОНЕНТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Фісуненко Павло Анатолійович,

к.е.н., доцент

ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури» м.

Дніпро, Україна

Фісуненко Надія Олександрвна,

к.е.н., старший викладач,

Вакулич Марія Михайлівна,

к.е.н., доцент,

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ,

м. Дніпро, Україна

Вступ. Забезпечення належного рівня економічної безпеки вітчизняних підприємств вимагає активізації інноваційної діяльності та формування конкурентних переваг, що призводить до покращання якості продукції, скорочення витрат, організації виробництва і управління підприємством, вдосконалення маркетингової діяльності.

Ціль. Як зазначається у Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року [4], стратегія успішного розвитку національних економічних систем держав-лідерів останніми роками тісно пов'язана з лідерством у дослідженнях і розробках, появою нових знань, розвитком високотехнологічного виробництва і створенням масових інноваційних продуктів. Розвиток інноваційного потенціалу – це не тільки шлях динамічного розвитку та успіху, а і засіб забезпечення безпеки та суверенітету держави, її конкурентоспроможності у сучасному світі.

Матеріали та методи. Теоретичною та методологічною основою для вирішення поставленої цілі є фундаментальні положення економічної теорії, сучасні концепції інноваційного менеджменту, а також праці вітчизняних і закордонних економістів, присвячені проблемам інноваційності та

конкурентоспроможності, як компонента забезпечення економічної безпеки підприємства.

У процесі дослідження застосовувались загальнонаукові методи пізнання: *індукції і дедукції, наукової абстракції* (під час дослідження інноваційності і конкурентоспроможності, як передумовам забезпечення належного рівня економічної безпеки підприємства); *порівняння і аналогія, аналіз та синтез* (при теоретичному і практичному розгляді питань забезпечення економічної безпеки підприємства).

Результати та обговорення. Водночас, інформація зі світових рейтингів, що оцінюють рівень інноваційності та конкурентоспроможності економік (Звіт про глобальну конкурентоспроможність Всесвітнього економічного форуму, Індекс інноваційного розвитку від агентства Bloomberg, Інноваційне табло ЄС, Глобальний індекс інновацій) свідчить про нестійку конкурентну позицію України, хоча зазначається високий освітній та науковий потенціал, здатний продукувати різноманітні нововведення у вигляді ідей, наукових розробок, патентів. Серед конкурентних переваг України дослідники виділяють наступні:

- відповідно до Глобального індексу конкурентоспроможності - висока ємність ринку, якість вищої, середньої та професійної освіти;

- відповідно до Глобального індексу інновацій основою української інноваційної конкурентоспроможності є людський капітал, тобто знання та навички, якими володіють люди, що дають змогу їм створювати цінність у світовій економічній системі. Його ефективна реалізація і є головною конкурентною перевагою.

Заважають активізації інноваційної діяльності і формуванню відповідних конкурентних переваг недосконалість інституцій та слабо розвинута інфраструктура, в тому числі інноваційна.

Дослідники приділяють увагу інноваційності і конкурентоспроможності як передумовам забезпечення належного рівня економічної безпеки підприємства. Зокрема, на думку О. Сороківської, підвищенню рівня економічної безпеки підприємств сприяє інноваційний розвиток [5]. У роботі

[7] зазначається, що стан економічної безпеки відображає взаємозв'язок між внутрішніми інтересами господарюючого суб'єкта та інтересами суб'єктів зовнішнього середовища, тобто відображає взаємозв'язок та взаємозалежність ступеня його економічного розвитку (рівнем та ефективністю використання складових потенціалу підприємства) та міри економічної свободи (гармонізацією інтересів підприємства із інтересами інших господарюючих суб'єктів). Забезпечення прибутковості, конкурентоспроможності підприємства, його стійкості до змін ринкової кон'юнктури визначають економічні інтереси підприємства. Тобто, можна зробити висновок, що передумовами формування належного рівня економічної безпеки підприємства цей автор визначає ефективність, конкурентоспроможність та гармонізацію інтересів. Дослідник Д. Степанов зазначає, що «інноваційний розвиток підприємств допомагає процесу формування економічної безпеки та сприяє сталому розвитку» [6]. У своїй праці Т. Васильців та О. Мандрик зазначають, що «зміцнення економічної безпеки ... підприємництва ... є неможливим без забезпечення високого рівня конкурентоспроможності підприємств» [2].

Таким чином, можна зробити висновок, що належний рівень економічної безпеки підприємства можна забезпечити за рахунок інноваційності та конкурентоспроможності. Від сукупності техніко-технологічних, організаційно-економічних, науково-освітніх, інформаційних, інституціональних, соціально-культурних та інших умов, що склалися на підприємстві та вигідно відрізняють його від інших підприємств за показниками інноваційної активності, залежить його рівень економічної безпеки. В свою чергу, класичне визначення конкурентоспроможності підприємства говорить, що вона характеризується його потенційними можливостями забезпечувати прибутковість свого бізнесу в довгостроковій перспективі. Також, про конкурентоспроможність можемо сказати, що це спроможність підприємства створювати умови, що дозволяють його економічній системі продукувати товари та послуги, які знаходять свого споживача (на внутрішньому чи зовнішньому ринках) та дозволяють

виробникам отримувати прибуток. Таким чином забезпечується сталий економічний розвиток підприємства, що виконує свої функції. Тобто, конкурентоспроможність виступає одночасно і засобом, і метою, що робить його досить привабливою і прагматичною концепцією для використання в соціально-економічній політиці [3].

Враховуючи вищенаведене, вважаємо, що є сенс говорити про інноваційну конкурентоспроможність як компоненту забезпечення економічної безпеки підприємства, під якою науковці розуміють здатність набувати конкурентних переваг за рахунок ведення інноваційної діяльності [1]. На їх думку, інноваційна конкурентоспроможність характеризує те, наскільки підприємство використовує наявний інноваційний потенціал, а також наскільки розвинена інноваційна система, в якій воно функціонує, оскільки наявність або відсутність елементів інноваційної інфраструктури безпосередньо впливає на можливість ведення інноваційної діяльності і на ефективність інноваційного процесу. Оскільки для підприємства головним є отримання максимального прибутку за рахунок підвищення якості продукції, зниження витрат, збільшення частки ринку, інноваційну конкурентоспроможність підприємства можна охарактеризувати як формування та реалізацію конкурентних переваг за рахунок активної інноваційної діяльності в сферах якості продукції, собівартості, частки ринку. Інакше, інноваційна конкурентоспроможність підприємства – це здатність господарюючого суб'єкта успішно функціонувати і розвиватися на певному обраному сегменті за рахунок впроваджуваних інновацій [1].

Висновки. Таким чином, вважаємо, що запропоновані підходи можна застосовувати при теоретичному і практичному розгляді питань забезпечення економічної безпеки підприємства, розуміючи під інноваційною конкурентоспроможністю здатність ефективно використовувати інноваційний потенціал при формуванні конкурентних переваг в процесі забезпечення економічної безпеки підприємства.

Список використаних джерел

1. Артеменко Л.П. Формування конкурентоспроможності інноваційно-активних підприємств. *Економіка і організація управління*. 2014. № 1 (17)-2 (18). С. 19-26.
2. Васильців Т.Г., Мандрик О.Я. Пріоритети і засоби забезпечення економічної безпеки малого і середнього підприємництва. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2009. Вип. 19.12. С. 128-133.
3. Полунев Ю. Технология экономического прорыва. Українська правда : веб-сайт. URL: <http://www.pravda.com.ua/rus/articles/2007/02/2/4412543> (дата звернення 14.11.2016).
4. Про схвалення Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року : Розпорядження Кабінету міністрів України від 10 липня 2019 р. № 526-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80> (дата звернення 11.02.2020).
5. Сороківська О.А. Інноваційні напрями підвищення економічної безпеки підприємств малого бізнесу в умовах конфліктних ситуацій : дис. ... д-ра економ. наук : 08.00.04 / Терноп. нац. ун-т імені Івана Пулюя. Тернопіль, 2016. 488 с.
6. Степанов Д.С. Діагностика економічної безпеки сільськогосподарських підприємств : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04 / Одеська нац. академія харчових технологій, Одеса, 2019. 224 с.
7. Ткачук Г.Ю. Еволюція підходів до визначення сутності економічної безпеки підприємства. *Молодий учений*. 2015. № 2 (17). С. 110-113.